

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Vitæ brevitās.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

pes in digitos decem & octo produceretur. De quo vero palmo & hic & illic intelligendum, paulo inferius explicabimus.

SEXTANS. CAP. XXXII.

Sextans sexta pars assis omnino est, uncia quippe duax, ut pondera ad mensuras accommodantur, quae quidem uncia, uti propositum ex nonnullorum traditione, in trium digitorum spatium porrigitur: quamquam, uti dicebamus, Nypsi nonnihil variet mensura. Nimirum vero loco hoc affem pro pede, ut inferius patebit, intelligendum.

PALMUS. CAP. XXXIII.

Sextus seu Dodrans.

Palmus ex Vitruvii descriptione quatuor constat digitis, ex aliorum vero sententia digitos continet XII Nypsi hunc mensurae modum Sextam appellat, & dotrantem etiam vocitari asserit, quae scilicet palmos tres contineat, uncias quippe novem, qui sunt digiti XII. Causam vero cur in diversi auctores erint in assignanda palmi dimensione, eam esse crediderim: quod Latini appellatorum Palmi tria dimensionum genera complectuntur, quae suis apud Graecos nominibus discernuntur. Ea sunt δῶρον, δοχμή, σιθαμή.

ΔΩΡΟΝ. CAP. XXXIV.

Est vero δῶρον, sive δῶρον fœm. gen. (utrumque enim dicitur) mensura, quam alio nomine παλαισῆν appellant, ut interpretes Hesiodi versu illo enarrant:

Τριπάλμιον δὲ ἄψιν τέμνειν δεκάδωρον ἀμάξην.
In hapsin curru decadoro cade tripalmum.

Hesiodi loci explicatur.

Sedenim hoc Hesiodi loco quaedam oboritur difficultas, quam antequam ulterius progrediamur, ne quod nobis negotium facessat, forte non importunum fuerit explicasse. Quatuor hapsibus curulis rota conficitur. Ad hujus vero rotæ diametrum Hesiodum pro modulo decadorum currum vocat, ut unaquæque hapsis trium sit spithamarum; atque ita necesse est uniuscujusque rotæ circumferentiam, sive curvaturam dicere malimus, duodecim esse spithamarum. Hæ vero doræ sunt xxxvi. spithama enim doras, quippe palæsta tres continet: & palæsta, uti dictum, quatuor est digitorum. Si ergo, ut ostensum est, circumferentia circuli, qui rotam ambit, xxxvi. doris constat, & diametrum unumquodque tertia pars est circumferentiæ, cur non dodecadorum diametrum posuit potius, quam decadorum? ne Geometriæ terminos excederet, veritatique ipsi videretur adversari. Cui difficultati respondetur, decem illas diametri doras ab interiore circuli parte desumendas, de quibus hic intelligit. Duæ vero doræ computantur ab interiore parte rotæ, usque ad circumferentiam exterioriorem: una quippe dora ab utraque rotæ parte. Alii ita solvunt, ut digitos octo, qui doræ sunt duæ expanso intelligant in ea, quæ Ligularia dicuntur, sive Compages dicere velimus, quibus unaquæque hapsis invicem adacta conferatur hoc modo:

Præcipue vero παλαισῆν mensuram esse quatuor digitorum, inde colligimus, ubi Nicander basilisci corporaturam describit, quæ enim Plinius duodecim non excedere digitos affirmat, Nicander eo super τρεῖς δῶρον, Φέρον μήτρον καὶ ἰόν. Interpres ejus, τρεῖς δῶρον, inquit, ἴχον παλαισῆς, δῶρον γδ ἢ παλαισῆ. Tria itaque dora duodecim explebant digitos, & Plinii basiliscum.

VITÆ BREVITAS. CAP. XXXV.

Explicatio loci Davidici ex Græco.

In Divinis literis, ut multorum Theologorum est interpretatio, παλαισῆ vitæ brevis est quasi hebraicis trogliphicum. Nam Psalmo nono supra trigessimum, qui apud aliquos trigessimus octavus est, in Græco canitur, ἰδὲ παλαισῆς, εἶς τὰς ἡμέρας μὲν. Traductione, quam Rufinus citat, scriptum est: *Et ecce veteres possisti dies meos.* Illi enim qui ita reddiderunt, vili mihi sunt, adverbii παλαισῆ, quod usquequæsitus apud Latinos est, significatum ex vocis similitudine sequi. Ita & Romanorum exemplar habet, quod & Cassiodorus agnoscit, & in ea locutione plurimum immoratur. Qui Hebræos lo-

A quuntur, alii breves, alii positos à Deo dies in mensura digitorum iv. ajunt: alii palmi longitudine constitutos dies, alii pugilares dies datos, atque ii minima etiam mensura mentionem faciunt. Paraphratici: *veluti in digitis numeratos habere paucissimos dies meos*: Sed illud, *veluti in digitis numeratos*, nihil ad rem: de mensura enim hic est fermo. Quare vulgata traductio, commensurabiles habet, sed sensum non exprimit integrum *της παλαιης*: quare id forte melius quod ex Adama mantio conijcere possumus, si legamus, *Eccc quam breves admodum posuisti dies meos*, quippe cum quatuor digitorum mensura brevis admodum sit, ac perinde vitæ nostræ brevitatem significet. Hinc clamat Jobes: *Nihil enim sunt dies mei*. Ut mislum faciamus Hippocratem, vitam quidem brevem, artem vero longam esse conquerentem, & quæ multa in hanc sententiam dici possent. Euthymius quoque palæstam quatuor digitorum conjunctione fieri, spithamæque tertiam esse partem dicit, ac perinde minimam omnino mensuram, eoque nomine paucitatem dierum, quos vivimus, intelligi. Sed quoniam id nomen *δοξ της παλης* deduci possit, interpretari etiam posse dicit Contentiosos, seu laboriosos dies, hoc est, lucra pugnaque plenos: in lucra enim labore ac contentione multa utimur. Ideo vero Dori nomine mensuram eam appellari dicunt, quod eorum plurima quæ donantur (id enim est vocabuli significatum) ab eodem digitorum loco amittantur, quod *παλαιης* constat, à quatuor quippe digitis. Plinius antiquos ait Græcos vocasse *δωρον*, quem nos palmum. Vitruvius quoque, quem nos palmum *δωρον* ait à Græcis dici, quod munerum datio Græcè *δωρον* appellatur. Id autem semper per manus geri.

Job. 7. cap.

Sic de δωρον
δωρον
 palma porrepta, & in versutu inter palmam porreptam & extremitatem digiti medii.

ΔΟΧΜΗ. CAP. XXXVI.

Dochme dimensio est decem digitorum. Sunt tamen qui *δοχμήν* mensuram eandem esse putent cum Doro: quatuor quippe digitorum in exporrecta manu coherentium ita ut *δοχμή* & extremitatem digiti medii efficiant. Atque apud aliquos invenias *αρισταμήν δοχμήν* etiam appellari, atque id apud Hesiodi commentatores.

ΣΠΙΘΑΜΗ. CAP. XXXVII.

Σπιθαμή omnino duodecim est digitorum: quippe quod à digiti auricularis ungue ad extremum usque pollicem occupamus. Plinio libro vii. cap. altero, ubi de Pygmæorum statura loquitur, ternas eos spithamas longitudine, hoc est, ternos dodrantes non excedere dicit. Dodrantem posuit Plinius ratione pedis habita, ex quo si dematur quadrans, reliqui erunt digiti duodecim, eaque pars quæ tribus constat quadrantibus, Dodrans nimirum appellatur. Frontinus spithamam etiam Sextantem dici scribit, habereque palmos tres, uncias novem, digitos duodecim.

Quibus con-
stat spitha-
ma, & hiero-
glyphica.
Hinc illud
Diogeniani
Σπιθαμή
ἑξ ἑξήσπι-
θαμά δι-
τά.

DEUS. CAP. XXXVIII.

Adducit hæc rerum series in memoriam id, quod Propheta, plurimum hieroglyphico, si non caractere, idiomate certè hieroglyphicis perquam simili utentes, Deum appellatione Spithamæ vocitarunt, penes quem scilicet sit rerum omnium facultas, supremæque authoritas: manu passa propemodum occupata, qua singula ordine tenoreque certo temperat ac moderatur, neque non fines aquis terminis distributos, dimensionesque omnibus, quæ in universo mundo sunt, rebus lege sua dipartitur. Moris enim est oblatarum rerum magnitudinem spithamis, quæ nobis promptuaria est mensura, dimitiri. Quod vero dictum de omnipotentia Dei, sufficiat unus ex quadragesimo cap. Esaiæ locus: *Quis mensus est pugillo aquas, & calum palmo ponderavit?* & quæ sequuntur. Ubi Hieronymus: *Quod autem pugillum vocat & palmum, humanæ consuetudinis verbis utitur, atque mensuram, ut Dei potentiam per nostra verba discamus*. Et paulo post *αρισταμή* autem, hoc est, palmus, extensam significat manum à pollice usque ad extremum digitum. Quæ vero ibidem posita sunt de lichano gustatore, ut idem interpretatur digito, ac perinde minimo, alii viderint.

VITA BREVIS. CAP. XXXIX.

In Spithama autem, ut superius dictum, vitæ brevis hieroglyphicè habetur, quod à Græcis authoribus positum est, ut minimum vitæ spatiolum mensuræ ejusmodi parvitate significaretur, usurpaturque